

Stockholm 31 oktober 2024

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.fma.b@regeringskansliet.se
(endast via e-post)
Fi2024/01527

Remissvar – Finansdepartementets promemoria ”Övervaknings- och rapporteringsskyldighet för clearingbolag”

Getswish AB (”Getswish”) har tagit del av Finansdepartementets promemoria avseende en ny övervaknings- och rapporteringsskyldighet för clearingbolag (”promemorian”).

Getswish kommer i detta svar framföra synpunkter samt förslag till förtydliganden avseende promemorians innehåll.

Inledning

Getswish remissvar är disponerat enligt följande; först kommer några allmänna synpunkter och iakttagelser om promemorians förslag att ändra lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (PTL nedan) generellt. Därefter kommer synpunkter och förslag avseende det materiella innehållet i promemorian i förhållande till reglering kring clearing och avveckling av betalningar. Sedan lämnas även vissa redaktionella synpunkter avseende promemorians beskrivning av de materiella förutsättningar som föreligger i förhållande till personuppgiftsbehandlingar som sker inom ramen för clearingverksamhet.

Penningtvätt och finansiering av terrorism

Generellt

I promemorian nämns att i betänkandet ”Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism”, behandlas Polismyndighetens behov av uppgifter från andra aktörer än verksamhetsutövare (SOU 2021:42 avsnitt 17.4.1). Resonemanget går i korthet ut på att verksamhetsutövare endast har kunskap om sina egna kunder

och de transaktioner som verksamhetsutövaren är involverad i medan andra aktörer, specifikt clearingbolag, kan ha tillgång till en mer samlad bild avseende finansiella flöden eller en persons beteende i övrigt.

I betänkandet framkommer att Polismyndigheten har behov av information från de aktörer som kan ge en helhetsbild av transaktionsmönster; i motsats till den mer fragmenterade bild som framkommer genom rapporter från verksamhetsutövare i dag. En skyldighet för clearingbolag att övervaka och rapportera misstänkta transaktionsmönster skulle därmed kunna effektivisera Polismyndighetens underrättelsearbete.

Promemorians förslag till ändringar i PTL ålägger clearingbolag en sådan skyldighet att övervaka och rapportera misstänkta transaktionsmönster, men utan att ändra innebörden av begreppet verksamhetsutövare inom PTL, inom vilket clearingbolag fortsatt inte inryms. Detta är rimligt och välavvägt i Getswishs mening, då Getswish, som konstateras i promemorian, inte har kännedom om bolagets clearingdeltagares kunder, dvs. betalaren och betalningsmottagaren. Därmed har Getswish mycket mer begränsad information om betalaren eller betalningsmottagaren än den information som en clearingdeltagare har om sina kunder. Det är också rimligt att promemorians förslag innebär att utredningsskyldigheten kvarstår hos verksamhetsutövarna själva.

Getswish ställer sig i stort positiva till promemorians förslag i förhållande till ändringen av PTL, och har inget att erinra mot införandet av 4 kap. 3a §, eller följdändringarna i 4 kap. 3b §¹, 4 kap. 9a §, 5 kap. 12-13 §§, eller 8 kap. 1 §.

Däremot efterfrågar Getswish ett antal förtydliganden eller klargöranden, enligt nedan.

Klargörande avseende lagringstider enligt PTL²

Promemorian ålägger clearingbolag nya regulatoriska skyldigheter, dvs. övervakning och rapportering av transaktionsmönster, men talar inte om hur länge clearingbolagen förväntas lagra information som är hänförlig till sagda skyldigheter.

Kapitel 5 i PTL reglerar behandling av personuppgifter, och 5 kap. 1 § delar upp bestämmelserna vad avser verksamhetsutövare (2-11 §§ samma kapitel) samt för andra än verksamhetsutövare (12-13 §§ samma kapitel).

Bestämmelserna avseende verksamhetsutövare talar om tillåtna ändamål för behandling av personuppgifter³, bevarande av handlingar och uppgifter⁴, avsteg som

---

¹ Enligt den nya numreringen

² Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³ 5 kap. 2 § PTL.

⁴ 5 kap. 3-4 §§ PTL.

får göras gentemot regleringen i den allmänna dataskyddsförordningen⁵, samkörning av register⁶, samt om tystnadsplikt⁷.

Bestämmelserna avseende andra än verksamhetsutövare sträcker sig i nuläget till att besked om att personuppgifter som behandlats enligt 4 kap. 6 § (även kallat uppgiftsskyldigheten) inte får lämnas ut till den registrerade⁸ alternativt obehörigt röjas⁹. I promemorian utökas dessa bestämmelser ovan till att även inkludera 4 kap. 3 a §, vilket är rimligt. Dock kvarstår vissa andra frågor med anledning av detta.

Vad gäller lagringstider specifikt uttrycker PTL bland annat att verksamhetsutövare, dvs. i clearingbolagens perspektiv clearingdeltagarna, har en skyldighet att bevara handlingar och uppgifter som avser transaktioner som genomförts med deras kunder inom ramen för affärsförbindelser¹⁰, eller för det fall att det är nödvändigt för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism upp till 10 år¹¹.

Andra än verksamhetsutövare, såsom clearingbolag, omfattas ej av detta krav. Givet att clearingbolagen förväntas rapportera transaktioner som kan antas ingå som led i penningtvätt eller finansiering av terrorism till clearingdeltagarna, och vid skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism även till Polismyndigheten, är det av vikt för clearingbolag att ha klarhet i hur länge de förväntas bevara handlingar och uppgifter som är hänförliga till sådan rapportering.

Förslag: Getswish föreslår således att ett förtydligande införs i promemorian avseende lagringstider för handlingar och uppgifter som clearingbolag behandlat med anledning av de nya skyldigheterna.

Kompletteringar i förhållande till formerna för samarbete och informationsutbyte

I den föreslagna ändringen i 4 kap. 3 b §¹² inkluderas clearingbolag som part i Polismyndighetens återkoppling om effektiviteten och uppföljningen av rapporter enligt 3 eller 3 a §, där det bedömts lämpligt av Polismyndigheten att göra så. Getswish finner detta vara ett bra förslag. Det förefaller ur Getswishes perspektiv vara rimligt och ändamålsenligt, att clearingdeltagarna i likhet med Polismyndigheten kan ge återkoppling till clearingbolag om effektiviteten och uppföljningen av rapporter, för att på så sätt över tid skapa bättre och mer träffsäkra rapportering.

Skyldigheten för clearingbolag att dela uppgifter om misstänkta transaktioner med berörda clearingdeltagare syftar enligt promemorian till att effektivisera det arbete

⁵ 5 kap. 5-7 §§ PTL.

⁶ 5 kap. 8-9 §§ PTL.

⁷ 5 kap. 11 § PTL.

⁸ 5 kap. 12 § PTL.

⁹ 5 kap. 13 § PTL.

¹⁰ 5 kap. 3 § PTL.

¹¹ 5 kap. 4 § PTL.

¹² I nuvarande reglering 4 kap. 3 a § PTL.

mot penningtvätt och finansiering av terrorism som banker är ansvariga för enligt penningtvättslagen. Sådan informationsdelning innebär att en rättslig förpliktelse fullgörs och även att en uppgift av allmänt intresse utförs (artikel 6.1 c och e i EU:s dataskyddsförordning). De personuppgifter som clearingbolag kan komma att dela till clearingdeltagare är samma som kan lämnas till Polismyndigheten enligt rapporteringsskyldigheten.

Kapitel 4 a i PTL rör samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och i 1 § stipuleras att samverkan får ske för att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism. I samverkan får brottsbekämpande myndigheter, Finansinspektionen och sådana verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1 (kreditinstitut). I promemorian föreslås denna krets inte utökas.

Förslag: Det förefaller ur Getswishs perspektiv vara rimligt och ändamålsenligt att kretsen deltagare i samverkan enligt kapitel 4 a i PTL vidgas till att omfatta även clearingbolag.

Clearing och avveckling av betalningar

Klargörande avseende vem som är och kan vara clearingdeltagare

Inom ramen för promemorian används återkommande begreppen clearingdeltagare och banker som närmast utbytbara begrepp. Det stämmer förvisso väl i nuvarande kontext, men med anledning av Finansdepartementets promemoria Nya förutsättningar för Riksbankens finansiering (Fi2024/01477), som kommer delvis ur intentionen att i svensk rätt genomföra ändringar i EU:s finalitydirektiv¹³, som klargör att betalningsinstitut och utgivare av elektroniska pengar också ska få delta i avvecklingssystem samt vad som krävs av instituten för att få göra det¹⁴, ser Getswish att det finns anledning att justera detta.

Förslag: Getswish söker således ett klargörande kring att det som avses inte enbart är banker, utan de facto verksamhetsutövare som också är clearingdeltagare, särskilt med tanke på den kommande utökningen av kretsen som kan bli deltagare – och att detta sker innan promemorians ikraftträdandedatum av föreslagna lagändringar.

Förtydligande avseende de nya skyldigheternas tillämpningsområde

4 kap. 1 § i lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar (nedan "CL") uttrycker att en clearingdeltagare får delta i clearingverksamheten för egen eller någon annans räkning, dvs. i praktiken agera ombud. Ur clearingbolagets perspektiv är det i praktiken således enbart clearingdeltagare som deltar i clearingverksamheten, inte den part som de agerar ombud för (som blir en s.k. indirekt deltagare). Vidare

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 1998/26/EG.

¹⁴ Enligt förslag med ikraftträdande den 9 april 2025.

existerar det inte ett kontraktuellt förhållande mellan clearingbolaget och den indirekta deltagaren.

Vidare är det i Getswish mening rimligt att den direkta deltagaren, genom de rapporter som bolaget tillställs genom clearingbolagens rapportering, också får information om transaktionsmönster hos deras indirekta deltagare – för att på så sätt kunna effektivisera sin egen riskhantering och uppföljning av den indirekta deltagaren.

Förslag: Getswish önskar få ett förtydligande att övervakningsskyldigheten gäller för alla transaktioner som sker inom ramen för clearingverksamheten, men att rapporteringsskyldigheten enligt promemorian enbart gäller i förhållande till direkta deltagare som clearingbolaget har en avtalsrelation till, varefter den direkta deltagaren får vidareförmedla informationen till den indirekta deltagaren såsom de finner vara lämpligt.

Förtydligande kring övervakning och rapportering för de fall där transaktioner sker inom en och samma clearingdeltagare

Vad avser Swish-betalningar, och clearingen samt avvecklingen av desamma, är det värt att särskilt påpeka att Swish-betalningar inte nödvändigtvis behöver ske mellan olika clearingdeltagare – dvs. privatpersonerna eller företagen som är betalare eller mottagare, kan de facto vara kunder i samma bank.

Förslag: Getswish önskar således ett förtydligande kring att föreslagna skyldigheter inte enbart ska gälla vid transaktioner mellan olika clearingdeltagare, utan också i fallet att clearingen av transaktioner sker inom en och samma clearingdeltagare.

Klargörande avseende hantering av historisk data

Övervakningsskyldigheten för clearingbolagen innebär enligt promemorian att clearingbolagen också kan komma att behöva lagra personuppgifter för att analysera transaktionsmönster, vilket innebär en ny form av behandling av personuppgifter för clearingbolagen. Sådan behandling kommer enligt promemorian att ha sin rättsliga grund i skyldigheten att övervaka transaktioner i syfte att upptäcka transaktioner som kan antas ingå som led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.¹⁵

Vidare är det enligt promemorian upp till clearingbolaget att avgöra vad som utgör avvikande transaktionsmönster utifrån den erfarenhet av clearingverksamhet som bolaget besitter¹⁶, samt upp till clearingbolaget att avgöra när det föreligger skälig grund för misstanke utifrån den erfarenhet bolaget besitter om clearingverksamheten¹⁷.

Givet att clearingbolag förvisso har erfarenhet av clearingverksamhet, men inte erfarenhet av att övervaka och rapportera på avvikande transaktionsmönster, önskar

---

¹⁵ Fi2024/01527, s. 23.

¹⁶ Ibid., s.18.

¹⁷ Ibid., s. 28.

Getswish ett klaggörande avseende om data (inklusive personuppgifter) från tiden före ikraftträdande för lagen (dvs. i praktiken transaktioner som i tiden ligger före 1 juli 2025) får användas för att identifiera normalt kontra avvikande transaktionsmönster.

Förslag: Getswish önskar ett förtydligande avseende att historisk data, dvs. personuppgifter som genererats i samband med clearingverksamhet före lagens ikraftträdande, får användas för att konstruera en modell för transaktionsmönsterövervakning. Skälen för detta är att kunna konstruera en bättre modell, som kan börja användas tidigare.

Övriga klaggöranden, inkl. redaktionella justeringar och sakliga omständigheter som är i behov av justering

Slutligen ser Getswish behov av en justering vad avser hur dataskyddsrollerna är beskrivna mellan clearingbolagen och deras clearingdeltagare.

Det anges i promemorian att clearingdeltagarna är personuppgiftsansvariga medan clearingbolagen i sin verksamhet är personuppgiftsbiträden enligt EU:s dataskyddsförordning, och att clearingbolagens behandling av personuppgifter sker enligt instruktion från clearingdeltagarna.¹⁸

Det stämmer visserligen att clearingbolag utför clearing *för clearingdeltagarnas räkning*, men clearingbolag behandlar inte uteslutande personuppgifter enligt instruktion från clearingdeltagarna. Clearingbolag har enligt 1 kap 4 § och 5 kap 2 § CL, samt 4 kap. 6 § i PTL uppgiftsskyldighet till vissa myndigheter. Utförande av sådan uppgiftsskyldighet innefattar typiskt sett behandling av personuppgifter och för dessa behandlingar är clearingbolag personuppgiftsansvariga enligt EU:s dataskyddsförordning. Clearingbolag kan även inhämta information från clearingdeltagare genom uppgiftsskyldigheten i 4 kap 2 §, för vilken clearingbolaget är personuppgiftsansvarig. Vidare har clearingbolag skyldigheter enligt 3 kap. CL att säkerställa drifts- och informationssäkerheten i de system som genomför clearing. Övervakning av de system som genomför clearing samt åtgärder som vidtas för dessa ändamål innebär behandling av personuppgifter för vilka clearingbolag är personuppgiftsansvariga. Enligt PFMI¹⁹ har clearingbolag även skyldigheter avseende publicering av statistik som innebär behandling av personuppgifter. För personuppgiftsbehandlingar som genomförs för framtagande av statistik som följer av PFMI och Riksbankens syften, är clearingbolag personuppgiftsansvariga för de personuppgifter som behandlas.

Getswish noterar att den uppräknade av personuppgifter som Getswish enligt promemorian uppges behandla²⁰ inte är fullständig och hänvisar till Getswish Integritetsinformation för fullständig information. Det anges i promemorian att de

¹⁸ Fi2024/01527, s. 11.

¹⁹ Principles for financial market infrastructures, punkt 3.23.8

²⁰ Fi2024/01527, s.11

behandlingar av personuppgifter som clearingbolag ska utföra enligt den föreslagna övervaknings- och rapporteringsskyldigheten innebär att rättsliga förpliktelser fullgörs och att uppgifter av allmänt intresse utförs enligt artikel 6.1 c och e i EU:s dataskyddsförordning.²¹ Getswish instämmer i att de i promemorian angivna lagliga grunderna för nämnda behandlingar är lämpliga och att clearingbolag bör vara personuppgiftsansvariga för dessa behandlingar.

Förslag: Getswish önskar således ett förtydligande av att clearingbolag är personuppgiftsansvariga för nämnda behandlingar som omfattas av CL, PTL, och för sådan rapportering som sker för PFMI och Riksbankens syften.

Lina Agrell, Chief Legal Officer, Stockholm, 2024-10-31

Ann Ekroth, Chief Risk Officer, Stockholm, 2024-10-31

---

²¹ Fi2024/01527, s. 22-23